

Warszawa, 11 grudnia 2020 r.

L.Dz. 2/11/MS/2020

Szanowny Pan
Sędzia NSA Wojciech Mazur
Prezes Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego
w Warszawie
ul. Jasna 2/4
00-013 Warszawa

Działając na rzecz ochrony przynależnemu każdej osobie prawa do należytej reprezentacji w postępowaniu sądowym, praworządności oraz ochrony grup zagrożonych wykluczeniem, zwracamy się z uprzejmą prośbą o rozważenie możliwości takiej zmiany organizacji pracy Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie w trakcie stanu epidemii w Polsce, aby względy ochrony zdrowia publicznego nie prowadziły do naruszania praw strony do sądowej kontroli decyzji administracyjnej. Prosimy tym samym o rozważenie możliwości przeprowadzania rozpraw za pomocą środków komunikacji na odległość, a także zagwarantowania dostępu stron i jej pełnomocników do akt postępowania sądowo-administracyjnego oraz administracyjnego obydwu instancji. Ewentualnie, w razie braku możliwości przeprowadzenia rozpraw za pomocą środków komunikacji, zwracamy się z uprzejmą prośbą o rozważenie możliwości odraczania terminu rozpoznania sprawy tak, aby możliwe było przeprowadzenie rozpraw w tych sprawach, w których przynajmniej jedna ze stron złożyła wniosek o przeprowadzenie rozprawy.

Na mocy art. 15 zzs⁴ ust. 2 ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (dalej: „Tarcza Antykryzysowa”) w okresie obowiązywania stanu zagrożenia epidemicznego albo stanu epidemii ogłoszonego z powodu COVID-19 oraz w ciągu roku od odwołania ostatniego ze stanów, sądy administracyjne uprawnione są do przeprowadzania rozpraw przy użyciu urządzeń technicznych umożliwiających przeprowadzenie jej na odległość z jednoczesnym bezpośrednim przekazem obrazu i dźwięku. Osoby uczestniczące w takiej rozprawie nie muszą przebywać w budynku sądu. Odstąpienie od przeprowadzenia rozprawy w trybie zdalnym i rozstrzygnięcie sprawy na posiedzeniu niejawnym może zostać wyjątkowo zarządzone przez przewodniczącego, jeżeli uzna rozpoznanie sprawy za konieczne, a przeprowadzenie wymaganej przez ustawę rozprawy mogłoby wywołać nadmierne zagrożenie dla zdrowia osób w niej uczestniczących i nie można przeprowadzić jej na odległość z jednoczesnym bezpośrednim przekazem obrazu i dźwięku. W praktyce obecnie wszystkie sprawy rozstrzygane przez Wojewódzki Sąd Administracyjny w Warszawie zostały skierowane na posiedzenia niejawne, bez udziału stron.

Mając na uwadze literalne brzmienie wskazanych przepisów należy przyjąć, że skierowanie sprawy do rozpoznania na posiedzeniu niejawnym powinno być środkiem ostatecznym podjętym po indywidualnym zbadaniu każdej sprawy celem dokonania oceny, czy jak najszybsze rozpoznanie sprawy jest konieczne oraz, czy nie ma możliwości przeprowadzenia rozprawy na odległość lub odroczenia rozpoznania sprawy celem umożliwienia przeprowadzenia rozprawy w terminie późniejszym. Tym samym, przekazanie sprawy na posiedzenie niejawne powinno stanowić wyjątek, a nie generalną zasadę orzekania w wojewódzkich sądach administracyjnych. Obecna praktyka Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie zdaje się naruszać wskazane przepisy „Tarczy Antykryzysowej”. Żadne inne przepisy rangi ustawowej bądź konstytucyjnej nie uprawniają Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie do automatycznego odwołania wszystkich rozpraw oraz przekazania spraw do rozstrzygnięcia na posiedzenia niejawne.

Blankietowe pozbawienie strony i jej pełnomocnika możliwości czynnego udziału i uczestnictwa w rozprawie narusza także standardy międzynarodowe oraz gwarancje konstytucyjne, w tym prawo do sądu. Niejednokrotnie sprawy rozpatrywane przez Wojewódzki Sąd Administracyjny w Warszawie dotyczą kwestii związanych z podstawowymi prawami człowieka takimi jak: prawo do życia, wolności od prześladowania i ryzyka doznania poważnej krzywdy, wolności od tortur, niehumanitarnego traktowania, kwestii związanych z ryzykiem rozdzielenia z rodziną i/lub naruszeniem praw dziecka, prawem do pomocy socjalnej, do wykonywania pracy lub pełnienia służby. Waga tych spraw, potencjalne negatywne i często nieodwracalne skutki rozstrzygnięcia dla życia skarżącego, wymagają takiego ukształtowania postępowania, aby skarżący mógł kompleksowo przedstawić wszystkie fakty i argumenty, które w jego ocenie przemawiają na jego rzecz. Pomimo że postępowanie sądowo-administracyjne w przeważającej mierze ma charakter pisemny, rozprawa odgrywa szczególną rolę w toku rozpatrywania sprawy. Prawo do zabrania głosu przed wydaniem wyroku daje nie tylko możliwość zaprezentowania końcowego stanowiska stron, ale również wyjaśnienia kwestii wątpliwych i niejasnych zarówno w stanie faktycznym, jak i prawnym sprawy. Rozprawa pozwala także ustosunkować się do stanowiska i argumentacji strony przeciwnej. Pozbawienie strony możliwości uczestnictwa w rozprawie uniemożliwia zajęcie stanowiska wobec ewentualnie pojawiających się pytań ze strony składu sędziowskiego, co w sposób negatywny może przełożyć się na jakość orzecznictwa Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie.

Mając powyższe na względzie, zwracamy się z uprzejmą prośbą o wprowadzenie rozwiązań zmierzających do pełnego wdrożenia art. 15 zzs⁴ ust. 2 „Tarczy Antykryzysowej” poprzez zagwarantowanie możliwości przeprowadzenia rozpraw przy użyciu urządzeń technicznych umożliwiających przeprowadzenie jej na odległość z jednoczesnym bezpośrednim przekazem obrazu i dźwięku, a kierowanie spraw na posiedzenia niejawny wyłącznie w przypadku zgody stron. Zmiana organizacji pracy w części sądów powszechnych wskazuje, że przeprowadzanie posiedzeń w trybie zdalnym jest możliwe z technicznego punktu widzenia i pozwala na poszanowanie praw strony do czynnego uczestnictwa w postępowaniu. Niezrozumiałym jest tym samym odstąpienie przez Wojewódzki Sąd Administracyjny w Warszawie od możliwości wprowadzenia takiego rozwiązania.

Równocześnie zwracamy się o usprawnienie systemu udostępniania akt stronom i ich pełnomocnikom. Na mocy §3 zarządzenia nr 21 Prezesa Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie z dnia 16 października 2020 r. w sprawie wdrożenia w Wojewódzkim Sądzie Administracyjnym w Warszawie działań profilaktycznych służących przeciwdziałaniu potencjalnemu zagrożeniu zakażenia wirusem SARS-CoV-2 ustalonych w zarządzeniu nr 39 Prezesa Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 16 października 2020 r. w sprawie odwołania rozpraw oraz wdrożenia w Naczelnym Sądzie Administracyjnym działań profilaktycznych służących przeciwdziałaniu potencjalnemu zagrożeniu zakażenia wirusem SARS-CoV-2 w związku z objęciem Miasta Stołecznego Warszawy obszarem czerwonym wstrzymane zostało przyjmowanie interesantów w Czytelni Akt. Dostęp do akt zapewnia się w trybie elektronicznym na zasadach określonych w przepisach odrębnych wskazując, że szczegółowe informacje odnośnie dostępu do akt znajdują się na stronie internetowej sądu. W praktyce dostęp do akt odbywa się za pośrednictwem Portalu Akt Sądowych „PASSA”. W portalu tym dostępne są wyłącznie akta sądowe. Brak natomiast możliwości wglądu w akta postępowania administracyjnego. Co więcej, zdarza się, że strona lub jej pełnomocnik zmuszeni są do wielokrotnego ponawiania wniosku oraz ustalania (za pośrednictwem telefonu), czy złożony wniosek został zarejestrowany oraz kiedy zostanie zapewniony dostęp do akt.

Uniemożliwia to profesjonalne świadczenie pomocy prawnej i reprezentację klientów. Bowiem wyłącznie poznanie całości sprawy administracyjnej i zgromadzonego w niej materiału dowodowego umożliwia dokonanie prawidłowej oceny prawnej sprawy i tym samym należyte zaprezentowanie stanowiska. Jest to szczególnie istotne w sprawach, w których występują pełnomocnicy ustanowieni w ramach pomocy prawnej. Tacy radcowie prawni i adwokaci nie reprezentowali bowiem klientów w postępowaniach administracyjnych i nie znają akt sprawy. Równocześnie wraz z postanowieniem o przyznaniu prawa pomocy i informacją o wyznaczeniu pełnomocnikiem z urzędu nie otrzymują oni kopii dokumentów znajdujących się w aktach sprawy. Bez znajomości akt sprawy nie mają faktycznej możliwości uzupełnienia złożonej skargi oraz należytego sformułowania stanowiska strony. Tym samym, przyznana pomoc prawna staje się iluzoryczna.

Mając powyższe na względzie zwracamy się z prośbą o wdrożenie rozwiązań umożliwiających przeprowadzanie rozpraw na odległość oraz kierowanie spraw na posiedzenia niejawne wyłącznie w przypadku wyraźnej zgody stron. Równocześnie zwracamy się z prośbą o wprowadzenie zmian w sposobie udostępniania akt, tak aby usprawnić i przyspieszyć procedurę uzyskania dostępu do akt sprawy z równoczesnym umożliwieniem stronom dostępu do pełnych akt sprawy, tj. zarówno akt sądów administracyjnych obu instancji, jak również akt organów administracji.

W imieniu niżej podpisanych:

Katarzyna Słubik
Prezeska Zarządu
Stowarzyszenia Interwencji Prawnej

Podpisali:

Stowarzyszenie Interwencji Prawnej

Okręgowa Izba Radców Prawnych w Warszawie